Incipit formula viuē-
di canonicorum ſiue vicariorum ſecularium. aut etiam ali-
orum deuotorum preſbyterorum

Львів. Бібліотека
АН УРСР
14.112

[R o l e w i n c k ,Werner]

F o r m u l a   v i v e n d i   canonicorum sive vicariorum saecularium aut etiam aliorum devotorum presbyterorum. [Köln, Henricus Quentell, ca I488-I489].

I6 ff.nn./cum folio titulari et folio ultimo sine texto/.

Hain,7254. - BMC I,274. - Kocowski,B. Katalog inkunabułów Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu,248I.

Incipit tabula formule viuendi canonicoꝝ

Et q̇nqꝫ horribilibꝰ exemplis ꝯtra eos q̇ vitā ſuā emēdare volētes . ſtatim cū ꝯpūctōis ſpūm ſentiūt. ſe pfectos eē arbitrant̄ . ⁊ in mō viuendi eligendo ſanis ꝯſilijs nō vtunt̄. ſꝫ iuxta motū porop̄rij capitis ambulant .i.
De mala libertate canonicorum ſecularium ij
Quid ſit viuere ſm carnem iij
Cū q̇bus ꝯuerſari debet canonicus ſecularis iiij
Qui nō vult regi ⁊ dirigi non eſt canonicus v
Quilibet canonicus aut vicarius primo debet intentionē ſuam dirigere ad dominum deum vi
Quilibꝫ canonicꝰ aut vicariꝰ dꝫ aduertē q̇bꝰ ⁊ q̄libꝰ debitor ſit iuxta vocatōem ſuā. ⁊ h̄ ad q̇d tenet̄ dꝫ īplere vij
Valde multa ad hoc req̇runt̄ ꝙ aliq̇s rite officiū diuinū pſoluat. ⁊ ꝙ aliq̇s dignꝰ habeat̄ diuinis intereſſe viij
Si aliq̄ de antiq̇s obſeruantijs ecc̄ie ſunt colapſa. p̄t canonicus laborare ꝓ reformatōe eoꝝ ⁊c̄. vel in domo ꝓpria ſupplere illa per alia exercitia ſpiritualia ix
De regula canonicoꝝ ſeculariū x
Qui hāc formulam ſtudioſe ſeruauerit. etiam in ſeculo manentes religioſam vitam ducere poſſunt xi
Canonicis ⁊ vicarijs bone voluntatis malicia huius temporis obeſſe non poteſt. faciāt melius q̇d poſſunt. ⁊ ſollicite ambulent cum deo ſuo. ⁊ ſalui erunt xij
De debita exterioris hominis ꝯpoſitione. tam in loquendo q̄ꝫ in ꝯmedendo xiij
De ſobria menſa ⁊ cibis ſimplicibꝰ mediocribuſqꝫ xiiij
De ieiunijs temperatis xv
De habitu xvi De locutione xvij
Medium ſemper eſt tenendum xviij
De reformatione interioris hominis xix
De bello legis dei ꝯtra legē diaboli in vno homine xx
De triplici ꝯcupiſcentia xxi
De elongatōe ab occaſionibus ꝯcupiſcentiaruꝫ xxij
De duplici remedio ꝯtra peccatum xxiij
Qꝫ homo regulam viuendi ſibi eligat iuxta ſue nature ⁊ ſui ſtatus congruentiaꝫ xxiiij
Qꝫ hō ſuam doctrinam ad practicā ponat xxv
De dilectione dei ⁊ proximi xxvi

De confeſſione xxvij
De propoſito obſeruandi formam viuēdi ꝯceptā xxviij
Qua hora ſurgendum ſit xxix
De horis beate marie virginis xxx
De pulſu ad matutinas xxxi
Quō hō ſe habere debeat in ingreſſu ecclie ꝛ chori xxxij
De diſtractione mentis xxxiij
Quomodo prima ſit legenda xxxiiij
De preparatione ad miſſam xxxv
Quō canonicus in capitulo ſe habere debeat xxxvi
De tercia ſexta ꝛ nona xxxvij
De ſobrietate prandij xxxviij
De benedictione menſe xxxix
De modo in ꝯmedendo xl
De lectione in menſa xli
De conuiuijs xlij
De gratijs facto prandio dicendis xliij
De dolendo ꝓpter exceſſum in cibo vel potu xliiij
De dormiendo poſt prandium xlv
Quid faciendum ſit poſt dormitionem vel poſt ſpaciationē vſqꝫ ad veſperas xlvi
De aliqua abſtinētia a carnibus ouis ꝛ lacticinijs xlvij
Quomodo ſit cenandum xlviij
De collatione quando ieiunatur xlix
Q ſobrie ſit cenandum .l.
Q quidam poſt cenam non loquūtur li
Nō eſt incōueniēs pꝰ cenā cū familia recreari hōeſte lij
Anteqꝫ ad lectum ſe ponat homo colligat quomodo diem expenderit. ꝛ de negligentijs veniam petat liij
Jacens in lecto aliqd boni cogitet donec obdormiat liiij
De perſeuerantia in bono lv
Vitande ſunt occaſiones recidiuandi lvi
De temptationibus lvij
Cum anima fugere incipit ad ihesum ſtatim iraſci ꝛ ſeuire incipit inimicus lviij
Adhuc de temptationibus lix
De fraterna correctione ꝛ emendatione per bona exempla ꝛ bonas exhortationes lx

Explicit preſens tabula iſtius ſequentis formule

Formula viuendi canonicorum ſiue vicariorum ſecularium aut etiam deuotorum preſbiterorum

IC pſalmum dicam nomini tuo in ſeculum ſeculi. vt reddam vota mea de die in diem. Scribitur pſalmo lx. Super hoc verbo dicit gloſa Augꝰ. Si vis ineternum pſallere redde vota in iſto die. id eſt quod promiſiſti nūc ſolue donec venias ad illum diem in quo perhenniter cum omnibus ſanctis deum laudes. De omnibus em̄ bonis que in p̄ſenti facimus deum in futuro perhēniter laudabimus. Qd̄ igitur illic acturi ſumus. hic inchoare debemus. Ecce venerabilis domine q̄ꝫ breue verbum. ſed fecūdum ⁊ omni ſuauitate plenum. veſtroqꝫ deſiderio aptiſſimum. Scribitis namqꝫ et reſcribitis pro aliqua exhortatione ⁊ informatiōe vobis trāſmittenda ſuper qualitate ſtatus veſtri. quaſi non habeatis ad manum ſanctorum regulas ⁊ formulas. iuxta quas ſecure vos regulare poſſitis. Si non humilitas veſtra pariter ⁊ bona vita vos excuſarent. decidendi nos occaſionem potius q̄ꝫ exhortatōem aut informatōem expetere timeremus. Coacti igit̄ (deꝰ ſcit). facere temptamus qd̄ neſcimꝰ. ⁊ niſi ipſe calamū dirigat inutilis erit labor iſte. ſed vtinam nō pernicioſus. Nōnūq̄ꝫ em̄ ſermo exilis doctū quemlibet aut exaſperat aut impedit. Et cū ego veſtre perſone notitiam non habeam. niſi tantillū ꝙ ſicut dictū eſt mihi ſacerdos eſtis ⁊ cuiuſdam cathedralis eccleſie canonicus. Idcirco ſecure ꝯſulere non valeo.

·i. Dicit beatus Gregorius in paſtorali ſuo. Nō ⁊ eadē cūctis exhortatio ꝯgruit. q̄ꝛ nec cūtos par morū qualitas aſtrīgit. Qd̄ vni prodeſt alteri nonūq̄ꝫ obeſt. Dicam rem hanc breuiter ſub q̇ntuplici exemplo. q̄ vos in admiratōem ⁊ cautelam magnam adducere debet. Nō longe ante hos annos p̄ſbr q̇dam fuit admodum bone vite. quem hoc ordine diabolus decepit. Conſuluit nanqꝫ ſibi vt ſe interficiendo martir fieret. aſſerens hoc domino plurimū placere. Tandem miſer arrepto pugione propriū ꝑfodit ventrem. ſperans in hoc obſequiū preſtare deo. ſed cū plagam ſenſiſſet illico exclamauit dicens. Heu heu deceptus ſum. Accurrentibus aūt vicinis ⁊ cauſam ſciſcitantibus cūcta narrauit. moxqꝫ miſerabiliter vitam finiuit. Alius

quidam valde timorate vite cū informari nollet. in erroneam
ꝯſcientiā lapſus dixit ſe deſperare de venia. propter ſeueritateꝫ
iudicioꝝ dei. q̇ ſil'iter ſe laq̄o ſuſpendens interijt. Terciꝰ q̄daꝫ
p̄ſbr caſtiſſime vite fuit. ita vt nec probate vite feminis loq̇ au
deret. Verū cū ad beatā mariā in heremo peregrinare diſpone-
ret. virgo q̄dam ſancte ꝓpoſite eidem ſe ſociauit. vt hac occaſio
ne diu ꝯceptam deuotiōem ſibi colloquēdo reuelaret. ſed ꝓch
dolor poſt longa tandem colloquia in carnis vitiū ſunt colla-
pſi. Altera etiam q̄dam virgo ꝑ oīa probiſſima mihi nota. cū
nō poneret modum deuotiōi ſue. eo ꝙ iugiter orare ⁊ ꝯtēplari
vellet. in freneſim perpetuam cecidit. Quedam etiā virgo cuꝫ
maritari nollet ex magna deuotiōe. a ſeculari ꝯuerſatōe abſtine
re diſpoſuit. hanc inimicus in tantam auaricie faceꝫ depulit vt
de eius quoqꝫ ſalute plurimū timeret. Hec venerabilis domi-
ne breuiter dixerim. vt e vicino oſtenderem q̄ꝫtum etiam peri-
culū in ſacris exhortatōibus ꝯtingere poteſt ſi nō debite appli
cantur. Ecce ponamus ante oculos noſtros q̇nqꝫ hos quos p̄
fati ſumus. Si primo dixerimus. ꝙ fortiter in via dei ambu-
lare debuerit. ecce inde occaſioneꝫ ꝓprie necis accepit. Si ſcđo
dicamus vt deū timeat. ecce inde in deſperatōnem corruit. Si
tercio dixerimus. ꝓximuꝫ tuū ama ſicut te ip̄m. ecce ꝓpter hoc
in luxuriam cecidit Si quarto dixerimus ꝯtemplatōi inſiſtē
ecce hac occaſione in amentiā deuenit. Si q̇nto dixerimus vt
prudenter ſe gerat in omnibus. Ecce ꝓpterea pene in auariciā
irremediabiliter lapſa eſt. Omēs he doctrine q̄ꝫ ſancte q̄ꝫ deuo
te ſint. ſed his ꝑſonis ſic diſpoſitis q̄ꝫ ſint ꝑnicioſe. Dat idē bea
tus Gregorius exemplū de pane. q̇ vitā fortioꝝ roborat. ⁊ par
uulorum necat. Sil'iter medicina. q̄ nōnunq̄ꝫ vni morbū mi
nuit. ⁊ alteri vires aufert. Sic ſacra ſcriptura eſt q̇buſdā odor
vite in vitā. quibuſdā odor mortis in morteꝫ. Neqꝫ hoc ideo
venit q̄ſi ſacra exhortatio mala ſit. ſed ꝓpter inſufficientiā au-
dientiū. q̄ ꝯmuniter ex ſupbia pullulare ſolet. Nam ſunt pleri
qꝫ q̇ q̄ꝫcito ſpūm ꝯpūctiōis ſentiāt ſtatim ſe ꝑfectos arbitrant̄.
Neqꝫ vllius magiſterij moderamini ſe ſubdere volūt. dicētes
ego ſum bone volūtatis. totū q̇cquid dico aut facio cordialiter
noto ⁊c. quaſi hoc ſufficiat ꝯtra tot antiqui hoſtis verſucias. et
quia nunq̄ꝫ diſcipuli veritatis fuerūt. ideo facile a ſpū erroris
ſeducūtur. Nulla em̄ ars haberi p̄ſumit̄. niſi ꝑus intenta medi
tatōe diſcat̄ Dicit q̇dam venerabilis doctor ꝙ bone voluntati

nihil eſt piculoſius. ſi nō rōne reguletur Hoc eſt notabile ⁊ for
midoloſum verbū. ⁊ dat rōem. qꝛ de natura volūtatis eſt ꝙ ſit
ceca. ⁊ de natura boni eſt ꝙ ſit ſui diffuſiuū Que igitꝰ ſꝑ ceca eſt
⁊ vbiqꝫ diſcurrere voluerit. quid illi reſtat niſi caſus ꝯtinuus
Vn̄ Cirillus de hoc dicit. Certe nil plus nocet q̄ꝫ alioꝝ ſpre/
to ꝯſilio. vt ꝓpria ꝑcipit volūtas ambulare. qui ſue voluntati
tm̄ credit in cūctis q̄ facit finem odibilem adinueniet. Exēpla
de hoc ſunt infinta. Igitur q̄ ſecure ambulare deſiderat nō ſi/
bi ꝯfidat. neqꝫ deum temptare debet. quaſi ipſe ſibi deſuꝑ ſcie͂/
tiam infundere merito teneatꝰ. qꝛ ip̄m amoroſo corde querit.
Hoc nāqꝫ ⁊ ip̄e dedit. ſed neqꝫ de hoc ſibi blādiri quiſquā po/
terit. qđ bone volūtatis eſt. q̄ſi hoc a ſe habeat. ſed ſollicite pen/
ſare dꝫ quō talentū ſibi diuinitus datuꝫ digne expendat gratie
digne coopando. ſciens ꝙ om̄ia cariſmata ſimul donantꝰ in ſua
plenitudine. ſicut nec impetu vno virgultū excreſcit in arborē
robuſtā. ſed oīa tempus ſuū habent. ⁊ ꝑ determinatas moras
regulatiſſime vnūquodqꝫ tendit ad ſui ꝯſummatiōeꝫ Eſt igitꝰ
ꝯſiliū omniū ſanctoꝝ patrū q̄ de moribus ſcripſerūt. ꝙ hō bo/
ne volūtatis q̄rere debet virū aliquē diſciplinatū ⁊ in ſacra pa
gina bene doctū. cui totū cor ſuū ⁊ propoſituꝫ plene reuelet. a q̄
mandata viuendi accipiat. que etiam taꝫ diu diligenter obſer
uet. donec ipſo licentiante. aut certe ſpū ſancto reuelante ad al
tiora ſe tranſferat. Hic nanqꝫ vir heroicus ſiue ſpūalis om̄ia
diiudicat. naturam ꝯſiderat. ꝓpoſituꝫ explorat. ⁊ iuxta hoc qđ
viderit expedire ſingula moderatur. Cuius etiam ꝯſiliis tāqꝫ
diuinis eſt obtemperandum. quia in eo habitat ſpiritus ſanc/
tus. Qui de his dubitat legat regulam beati Jeronimi ad eu
ſtochium. ⁊ epiſtolā ad demetriadem. ⁊ alia eius opuſcula. ſi/
militer Auguſtini Benedicti Bernardi ⁊c. et ſi aliter inuene
rit (quod non puto) mendacii me arguat. Uerum vt ꝑ quoti/
diana exempla id probem ad oculū. iſta videmus in ſcolis vir
tutum. id eſt a probatis religionibus. vbi de his om̄ibus di/
ligēter inquiritur. nec quiſquā in feruore nouitio permittitur
ambulare iuxta motum capitis ſui. quaſi ſecurus ſit de omni/
bus. eo ꝙ habuerit bonam voluntatem. ſed ſcḋm regulas ſancto
rum patrum inſtituitur in omnibus. et qui ſic procedit ſecure
procedit. et proficiet. non tamen ſine grandi labore ⁊ tēptatiōe
quotidiana. qꝛ tēptatio eſt vita hoīs ſuꝑ terrā. et ade dictū eſt.
In ſudore vultꝰ tui veſceris pane tuo. Spēaliter aūt ꝟtutis

exercitium eſt circa difficilia. quare merito requiritur ad hoc
ydoneus magiſter. ſcʒ q̄ ſcientiam ꝛ experiētiam habuerit. qꝛ te
ſte Gregorio. Ars artiū eſt regimen animarū. Dicit̃ notanter
(ydoneus magiſter) qꝛ multi reperiūtur ꝯſultores fallaces. in/
flati ſpū arrogantie aut auaricie. ꝛ multos ſeducūt. Heu quot
homies ſimplices ꝛ bone volūtatis pierūt p tales ſimulatores
Dicā breuiter rem q̄ mihi accidit. Cum aliqn̄ in adoleſcentia
mea viſitaſſem [redacted]
[illegible]
[illegible] is eſt. Si[illegible] plura de talibus legūtur. Ecce ve/
nerabilis dn̄e q̄nta eſt aſtutia antiq̄ hoſtis. etiā ꝯtra hoīes bo/
ne volūtatis. Quare ſumope vobis p̄cauendū eſt ne in laque
um incidatis. Placeat reuerentie veſtre hoc aduertere. qd̄ cōi/
ter dicitur. religioſi poſſunt ſe facilꝰ iuuare ꝯtra temptatōem
inimici ppter multa ꝛc̃. Hec eſt etiā ſnīa beati Bernar. ꝛ Jero
nimi. Nō eſt. qꝛ ſemp alieno arbitrio dirigūtur. nec q̄cq̄ꝫ de vo
lūtario habent. peccatū aūt eſt adeo volūtariū. ꝙ ſi nō eſſet vo/
lūtariū nō eſſꝫ peccatū ij. Hinc ꝯcludit̃ ꝙ verus obediēs
vix p̄t peccare. Ex quo vlteriꝰ p oppoſitū ꝯcludit̃. ꝙ q̄ nō vult
obedire vix p̄t bn̄facere. Jā q̄ſo reflectite hec ſup ſtatū veſtrum
Quid eſt qd̄ quidā ita vitare ſolent ſicut obediētiā. cuꝫ venia
loquor. None hec eſt quotidiana vox dominoꝝ canonicoꝛuꝫ
paucis exceptis. Nos liberi ſumus nemo nos precipere habet.
Nos cum domini ſumus nolumus vt precipiatur nobis. ſed
nos alijs precipe debemus. nūquid ſerui ſumus. Ach male li
ber eſt q̄ diaboli ſeruꝰ eſt. nōne vulgariter dicit̃. Quāto ſtirps
nobilioꝛ tāto ceruix flexibilioꝛ Quid de ſua generoſitate tales

habent gloriari. quando nec diuino nec humano iudicio vlla
in eis ingenuitatis iudicia reperiūtur. Jam dcm̄ eſt ꝙ nobili-
tas vera ſiue ſpiritualis ſiue ſecularis tam prōptitudine obedi
endi ſoleat agnoſci. Jtem vlterius ſequitur ꝙ ſi verus obe-
diens facilius poteſt vitare peccatū. econtra qui nō vult obedi
re difficilius poteſt peccatū vitare. immo penitus nō poteſt. q̇a
dyabolus eum ad omne malum impellit. quē nullo diſcipline
freno alligatū cernit. Prona eſt namqꝫ omnis etas ad malum
Jgitur venerabilis domine ſi vultis serioſe veſtram ſalutem ꝓ
curare. cauete ab hac mala libtate. cauete ⁊ a falſis ⁊ imperitꝭ ma
giſtris. per hec duo pene totum mundū dyabolus poſt ſe trahit
Tollantur e medio iſta duo. ſcꝫ ꝑtinacia obediendi. ⁊ fallacia
erroneoꝝ magiſtroꝝ. quid vlterius periculi remanebit in orbe
terraꝝ. Si cuncti magiſtri bene docerent. ſi cuncti diſcipuli be-
ne obedirent. nonne reformatus eſſet mūdus. hic tota difficul-
tas. hic totius vite criſtiane ꝑfectio latet. Sed abſit hoc (dicit
libertas mala) vt ſic me alteri ſubdam. ꝙ nihil mihi reſeruē. vi
uit dominus ego pariter conſiliabor. ego (quod placet) faciam.
alienum non audiam. niſi forte illum qui loquitur mihi pla-
centia. O periculū periculoꝝ nimis ſuꝑ omnes filios adam ef
fuſum. quod vtiqꝫ pauciſſimi effugiunt. ſcꝫ electi perfecti in ti-
more dei. Et vt breuiter dicatur via lata ad gehennā eſt mūdia
lis iſta libertas. pro qua pene omnis homo certat vſqꝫ ad mor
tem. Juxta vulgatū ꝓuerbium Libertas preualet auro Videa
mus exemplū familiare. Nauis in medijs fluctibꝰ ſine guber-
natore nunquid vere libera eſt an nō Si vere libera eſt. ad por
tum ſecure perueniet. ſin autē ſubmerget. Sic eſt. om̄is homo
qui diuinis legibus non eſt inſtitutus nunq̄ꝫ aliquis talis eſt
ſaluatus. quia a dyabolo poſſidetur. ad cuius voluntatē vincu
lis praue ꝯſuetudinis tenetur irretitus O vtinam viderēt
ſinguli quod vidit beatus Martinus. Cum em̄ aliquādo ve
niſſet ad palacium cuiuſdā tyranni vidit quendā maximū de-
monem ſedere ſuꝑ collum eius inſtar equitis. qui ipſum duxit
quocūqꝫ volebat. Simile beata Brigida vidit. Cum quidaꝫ
ſuperbi prelati aſcendiſſent ſuꝑ equos pompaticos. ꝙ totiens
ethiopes quidam aſcenderūt ſuper colla ipſoꝝ. ſic miſer homo
decipitur putans ꝙ ſuam impleat voluntatē. ⁊ neſcit ꝙ dyabo
li ſeruit impulſibus ad omne malum. Hec ſunt ſtipēdia male
libertatis. quando ſcꝫ vnuſquiſqꝫ facere delectatur quod ſibi ꝓ

ꝓpria voluntas ſuadet. quam cõmuniter dyabolus quodã qua/
ſi hereditario iure facile ſibi ſeruire cogit. Ecce quod homo ſum
me diligit ⁊ appetit. hoc ſumme ſibi ꝑniciosum eſt. ꝓpriam ſcꝫ
adimplere voluntatẽ. vt nemo ſibi dicere poſſit cur facis hoc.
aut ab illis abſtineto. ⁊c. qꝛ hac libertate oĩbuſqꝫ vicijs exponit
iij. Unde Apoſtolus ait. Si ſm carnem vixeritis mo/
riemini. Ubi ſic dicit beatus Auguſtinus. Ille ſm carnem vi
uit qui ſm ſeipſuꝫ viuit. Id eſt pergit quo vult. dormit quãdo
vult et qꝫdiu vult. loquitur quod vult. manducat ⁊ bibit quã
do vult ⁊ quantum vult. ridet iocatur ociatur ꝓut vult. occu/
patur quãdo vult ⁊ in quibus vult. Quicquid naribus ſuaue
eſt querit. Quicquid auribus blãdum eſt. Quicquid oculis
delectabile. Quicquid corpori ſuo iocundum eſt exercet ⁊ ꝓſe/
quitur. Delectatur in veſtimẽtis curioſis ⁊ epulis ſplendidis
et in domibus glorioſis. Quid vltra. omnia deſideria carnis
ſue exquirit ⁊ ꝑficit ſicut vult ⁊ quãdo vult. qui ſic viuit abſqꝫ
omni dubio morte eterna morietur. vbi nunqꝫ quicqꝫ habebit
ex his que deſiderat. ſicut exemplificat dominus in euangelio
de diuite epulone. qui in hoc mundo omnia ad nutum habuit
ꝓut voluit. ſed poſtea vnam guttam aque frigide obtinere nõ
potuit pro refrigerio lingue ſue in tanta penalitate cõſtitutus.
in qua adhuc eſt vſqꝫ hodie. ⁊ in eternum ꝑmanebit. nec vnqꝫ
gutta illa ſibi dabitur. ſed iugiter magis torquebitur. Ecce
venerabilis domine. qꝫ inſenſati ſunt qui hic de male libertate
gloriantur. non volentes ſubmittere collum ſuum iugo criſti.
qui dixit Diſcite a me quia mitis ſum ⁊ humilis corde. tollite
iugum meum ſuper vos ⁊ inuenietis requiem aĩabus veſtris.
iiij. Igit̃ penſate diligẽter ſtatum cõſcientie veſtre. quõ
vixiſtis ⁊ quõ quotidie viuatis. ⁊ quales ſint cum quibus cõ/
uerſamini. quia ex hoc magna dependet porcio ſalutis veſtre.
Dicit namqꝫ ſpũſſanctus. ſpiritus vtiqꝫ veritatꝭ qui neminẽ
fallit per os prophete Cum ſancto ſanctus eris. ⁊ cum viro in
nocente innocens eris. Et cum electo electus eris. ⁊ cum peruer
ſo ꝑuerteris. Ubi dicit gloſa. Ex conuictu mores formantur.
Nam qui tangit picem inquinat̃ ab ea. ⁊ qui ꝫterit herbã odo/
riferam percipit ſuauitatem eius. Quia reuera vita humana
non eſt ludus puerorꝫ. Ecce vt plane loquar vobis qui preſbi
ter ⁊ canonicus eſtis. non licet vobs niſi cum ſpiritualibꝰ con
uerſari. quia de elemoſynis viuitis. ⁊ ideo omnino debetis vos

aptare vt ſitis dignus ⁊ gratus mediator inter deum ⁊ hoīem.
hoc em̄ nomen clericus ſonat. quaſi de hoc ſeculo acceptus ⁊ ſor
ti domini mancipatus Igit cum deo ⁊ ſpiritualibus viris
erit conuerſatio veſtra ſi recte viuere vultis Item non ſuffi/
cit qualitercūq₃ viuere. ſed ſicut canonicus. id eſt regularis. Ca
non em̄ dicit regula. Inde canonicus. i. regularis Dicit aūt
regula q̇a regit. ⁊ ſm quā aliquis bene regulat ac regitur
v Igitur qui non vult regi nec etiā dirigi ipſe nō eſt ca
nonicus Si aūt non eſt canonicus tunc coram deo nō poteſt
leuare fructus prebende. cuius titulum falſo nomine poſſidet
Qd̄ ſi leuauerit peccat. ⁊ ad reſtitutionē coram deo tenetur. Et
ſi reſtituere non valet. tunc diuina iuſticia ipſum eterne ſerui/
tuti adiudicabit. ſi in hac vita dum adhuc tempus habet con/
dignam non egerit penitētiam. Hoc omnibus modis eſt tenē
dum q̄ impoſſibile eſt q̄ vnus quadrās iniuſte leuatus apud
deum ſit in obliuione ſicut aperte euangeliuz dicit. Si vadas
cum aduerſario tuo in via compone te prius cum illo. ne for/
te tradat te iudici. ⁊ iudex exactori. ⁊ exactor mittat te in carce/
rem. Amen dico tibi non exibis inde donec vltimū quadran/
tem reddas. Uere hoc eſt formidabile verbum cunctis qui le/
uant grandes redditus eccleſiaꝝ iniuſte. Aut ſi iuſte leuant ſi
tunc diligenter non ſtudent orare ⁊ alia debita eccleſiaſtica face
re, put tenentur. Uos autē venerabilis domine qui ſpiritu dei
tactus eſtis nō diſſolute ſed canonice viuere vultis. ſupra dcm̄
pſalmiſte verbum in principio poſitum diligenter aduertite.
ſc₃ Sic pſalmū dicam nomini tuo in ſeculum ſeculi. vt reddā
vota mea de die in diem Faciant alij quicquid velint. vos iugi
ter ruminate huius verſiculi efficaciam. ⁊ vtinam intantū vo/
bis familiaris iſte verſiculus fiat ⁊ dulceſcat. vt quotiens campa
ne ſonitū audieritis. deuote eum ſubmurmuretis dicēdo Sic
pſalmū dicam nomini tuo. Hoc em̄ ſuaue colloquiū inter deū
et animā deuotam non in vacuum tranſibit. ſed magnam gra/
tiam reportabit. Poteſt etiam iſte verſiculus ſm quoſdam expo
ſitores ſic ordinari. retrograde em̄ legatur in conſtruendo. vi/
delicet Sic reddam vota mea de die in diem. id eſt p ſingulos
dies. vt pſalmum dicam nomini tuo in ſeculuz ſeculi. id eſt vt
merear te laudare in eternum. Et iſte vltimus ſenſus eſt plani
or q̄₃ primus. vterq₃ tamē bonus eſt

vi. Pro cuius verſiculi maiori explanatione quantũ ad
ppoſitum eſt aduertendũ. ꝙ duo poſſunt in eo cõſiderari. que
cuilibet canonico bone voluntatis aut vicario ſiue prochialis
ecclesie pari. immo vnicuiqꝫ ſpirituali viro ac bone voluntatis
criſtiano ſunt precipue neceſſaria. cuilibet ſm portionẽ ſtatus
ſui. Primũ eſt directio intẽtionis Scdm executio opis. Igiꝛ
loquendo ſm ppoſitum noſtrũ dicimꝰ ꝙ quilibet canonicus
aut vicarius primo debet intentionẽ ſuam dirigere ad dominũ
deum. vt quicqd facit ad gloriam dei ordinet. ꝛ hoc notaꝛ cum
diciꝛ. pſalmũ dicam nomini tuo. Plures namqꝫ pſallunt ꝛ bo
na opera faciunt non ad dei gloriam ſed ad ſuam. querẽtes lau
dem ab omnibus aut lucrum temporale. Hij tales non ſoluũt
vota ſua ſed furantur. quia illi cui debent ſubtrahũt fallaciꝛ et
ſibiipſis reſeruant licet inutiliter. quia ſe querunt ꝛ non dei ho
norem. Sꝫ verus criſtianus pſalmũ dicit nomini domini. nõ
ſuo. quia conſiderat ꝙ ex ſe nihil eſt. ꝛ ideo domino ſe totum tri
buit dicens Non nobis domine nõ nobis. ſed nomini tuo da
gloriam. Quicquid eñ ſumus ꝛ quicquid habemus tu largi-
ris. ſine te ad ſtatim in nihilum redigeremur. Tu ſine intermiſ
ſione aſpicis nos. ꝛ nunqꝫ obliuiſceris creaturaꝝ tuaꝝ. ꝛ quia
a te totum noſtrum eſſe ꝛ poſſe ꝛ ſcire ꝛ quicquid habemus. Iõ
merito tibi a nobis debetur omnis laus honor virtus ꝛ gloria
et gratiaꝝ actio nunc ꝛ in ſeculũ ſeculi. id eſt in eternum. Ubi
dicit ſanctus Thomas in prima pte ſumme. ꝙ deus eſt in crea
turis non ſicut calor in aqua. ſed ſicut ſol in aere. quia remota
ab igne adhuc manet aqua ad tempus calida. ſed remoto ſole
ab aere ſtatim aer tenebreſcit. nec quicqꝫ luminoſitatꝭ remanet
ſic deus ſi non continuo creaturã adminiſtraret. ſtatim omnis
creatura eẽ deſineret. Et ergo merito vniuerſa creatura debet eẽ
parata iugiter ad obediendũ ſuo creatori. ſine quo nec ad mo-
mentũ eſſe poteſt. ꝛ hec eſt principalis cauſa ꝛ primaria quare
ſoli deo debetur honor ꝛ gloria. quia ipſe eſt a nullo. ſed omnia
ab ipſo ſunt vij. Hec autẽ contemplatio iocunda in libro
creaturaꝝ in immẽſum extendi poteſt. nec doctore opus habet.
quia quaſi violenter ſe ingerit humanis ſenſibus. ita vt inexcu
ſabilis ſit omnis homo. Unde diciꝛ in Iob. Interroga iumẽ
ta terre ꝛ docebunt te. Hinc ſm Apoſtolũ Quecũqꝫ facimus
ſiue comedamus ſiue bibamus ſiue aliud quodcũqꝫ faciamus
omnia quidẽ ad dei gloriam faciamus. Hoc aũt nobis eſt vtile

non ſibi. quia nullius eget. Secūdo etiam quilibet canoni-
cus aut vicarius debet diligenter aduertere quibus ⁊ qualibꝫ
debitor ſit iuxta vocationem ſuam. ⁊ hoc diligenter opere ad-
implere ad quod tenetur prout melius poterit. quia ſibi non
ſufficit generalis quedam bona voluntas ſine operis executio-
ne. Sicut dicit dominus in euangelio. Non om̄is qui dicit
mihi domine domine intrabit in regnum celorum. ſed qui fa-
cit voluntatem patris mei. Et iterum. Qui cuſtodit manda-
ta mea et ſeruat ea. hic eſt qui diligit me. Eſt autem dei manda
tum vt reddamus dei et hoībus debita. Eſt autem quilibet ca-
nonicus triplex debitor. ſcꝫ deo. ſibi. ⁊ proximo. de quibus mul
ta ſcripta in ſanctis libris reperiuntur. ſed quātum ad preſens
ſufficit arbitramur ꝙ omnibus legaliter ſatiſfaciat ſi diuinum
officium debite perſoluit. Si autem aliquid vltra facit illud
ſupererogationis eſt. et hoc iam quod dicimus vocatur debi-
tum eccleſiaſticum. ſed ſi aliunde ſe obligauerit ad partem ad
quod eum eccleſia non aſtringit. hoc vocatur debitum perſona
le. ad hoc etiam tenetur ſi licitum fuerit ⁊ honeſtum

viij. Igitur tota intentio debet ad hoc tendere vt officiuꝫ
eccleſiaſticum rite perſoluat. Et hoc tangitur in ſecūda particu-
la predicti verſiculi. ſcꝫ Reddam vota mea de die in diē. Que
verba multa includunt. quia valde multa requirūtur ad hoc
ꝙ aliquis rite diuinum officium perſoluat. Sicut ⁊ iam vul-
gariter dicitur ꝙ plura neceſſaria ſunt pauperi anteq̄ꝫ diues fi
at. Etiam plura neceſſaria ſunt vnicuiqꝫ homini anteq̄ꝫ dig-
nus habeatur diuinis intereſſe miſterijs. etiam beatiſſimis an
gelis pauendis. Hoc ideo ſancti ꝯcorditer dicunt. quia eſt vl
tra hominem diuina tractare. immo vltra omnem creaturam
et ideo diuinum officium iniūgitur eccleſie miniſtris. ⁊ preci-
pue epiſcopis ⁊ preſbiteris. qui ab hoc ierarchi dicūtur. id eſt
ſacri principes diuinorum miſterioruꝫ Alij miniſtri. quia
his ſotiantur. ⁊ ad tam etiam pauenda ſacramenta ſubſerui-
unt ſedule. om̄i ſanctitate ⁊ puritate fulgere debent. vt dicit Au
guſtinus. Contemplamini quid ſit ſancto populo dei preeſſe.
⁊ ꝯſiderate quale ſit ſacramentis diuinis inſiſtere. Altario pla
cere debent qui de altario viuūt. Et epiſcopus inſtruendo or-
dinandos dicit ꝙ cum magno timore eſt ad ſacros ordines p
cedendum atqꝫ prouidendum. vt celeſtis ſapientia. probi mo
res. ⁊ diuturna iuſticie obſeruatio ad id electos commendet.

Ecce venerabilis domine qualia ſunt vota ꝛ qualia eſſe debent
que reddere opoꝛtet de die in diem quemlibet eccleſiaſticum.
De his beatus Gregoꝛius pulcerrimum librum ſcripſit. quē
omino ſuadeo ſepius legatis. ſcꝫ paſtoꝛale. in quo inuenietis
vltra q̄ꝫ dicere valeo cuncta ſaluti veſtre neceſſaria. Summa
nanqꝫ diſcretione ſingulis (iuxta quod expedit) ſalutares lar/
gitur doctrinas .ix.

E quotidiano autem exercitio ſpecialiter nihil ſcribere
poſſum. niſi ꝙ iuxta laudabilem veſtre eccleſie conſuetu/
dinem vos regatis. in hoꝛis nocturnis pariter ꝛ diurnis. Qꝫ
ſi aliqua de antiquis obſeruantijs collapſa ſunt. poteſtis quā/
tum gratia vos adiuuerit laboꝛare pꝛo refoꝛmatione eoꝛūdem
Si ỽo audire alij noluerint. tunc quantum ad veſtram perſo
nam attinet poteris in domo pꝛopꝛia illa ſupplere per alia exer
cicia ſpiritualia. et hoc iuxta ꝯſilium diſcreti viri

x. Habetur etiam in qubuſdam collegijs quedam regu/
la canonicoꝛum valde bona. olim in concilio Aquenſi edita ꝛ
collecta ex dictis ſanctoꝛum. ſed nullum ſcio collegium hodie
in quo ita ſeruetur quemadmodum in ea ſcriptum eſt. Et pꝛo
pter hoc quidam dicunt ꝙ abolita ſit. foꝛte hoc verum eſt quo
ad aliqua. ſcꝫ quo ad refectoꝛium ꝛ doꝛmitoꝛium ꝛ ſimilia po
ſitiua. ſed quo ad alia que ſunt iuris diuini. ſtabilis eſt ꝛ ma/
net in euum. Ratio autem quare tam ſalubꝛis regula abolita
ſit ſupꝛa dictum eſt. quia pauci ſunt qui ſubmittere volūt cer/
uices ſuas iugo diſcipline. ſed omnes libertatem affectāt

xi. Uos autem venerabilis domine. qui per viam illam
incedere vultis que arta eſt. ꝛ ad viam ducit per quā pauci am
bulant. diligenter eidem regule moꝛes veſtros confoꝛmate. qꝛ
optima eſt. ꝛ ex elegantiſſimis ſanctoꝛum doctrinis compoſita
ꝛ ita diſcrete pꝛocedit vt cuilibet bone voluntatis viro bene ſit
poꝛtabilis. Et quia foꝛte nonnulli ſunt vobiſcum qui libꝛos
iſtos aut non habeant. aut pꝛopter paupertatem ſibi pꝛocura/
re nō poſſunt. Igitur ne illis caritas noſtra deſit. aliqua hic an
notare breuiter (ex eiſdem ꝛ alijs deuotis libꝛis) intendimus
per que ſuam vitam ꝛ conuerſationem oꝛdinare ꝛ regulare poſ
ſint. vt coꝛam deo ꝛ hominibus in ſanctitate ꝛ honeſtate pꝛofi
ciant. Qꝫ ſi ſtudioſe hoc obſeruauerint abſqꝫ dubio. etiam in
ſeculo manentes religioſam ꝛ honeſtam vitaꝫ ducere poſſunt

Hoc autem pꝛemittendum eſt. ꝙ ſm̄ diuerſas tempoꝛū vi/

ces diuerſi modi viuendi in clero fuiſſe narrantur. De quib⁹ Gracianus in decretis plura collegit. precipue in cauſa .xij. q̄ſtione prima. et in alijs multis locis. In primitiua ſi quidem eccleſia nullus ad clericatum aut ſacros ordines admittebať. niſi magna ſanctitate ceteros antecederet. omnino etiam a conuerſatione laicali ſegregatus ſummaqꝫ religioſitate prefulgēs Nam tanta crudelitate ⁊ ſeuitia pagani tunc fidem perſequebantur. vt preeſſe nemo vellet niſi valde perfectus. quia teſte beato Gregorio. Quicunqꝫ erat prior in dignitate. prior trahebatur ad martirium. Steterit autem hoc tempus annis pene tricentis vſqꝫ ad Silueſtrum ⁊ Conſtantinum magnum in quo pene nullus honor ⁊ reuerentia fidelibus deferatur. quia tunc erat apud vulgares ſcandoloſum eſſe chriſtianum. Sed poſtq̄ꝫ Conſtantinus magnus ⁊ alij principes templa ydolorum ſubuerterunt ⁊ baptiſmum ſuſceperunt. cepit chriſtianuꝫ nomen in gloria eſſe apud ꝯmunem populum. ⁊ prohibite fuerunt occiſiones fideliū. vnde ⁊ tunc fides maxime creuit. Idē autem imperator volens eccleſiaſticos in honore eſſe. contulit maximas poſſeſſiones eccleſie catholice. vnde clerici ⁊ pauperes debite ſuſtentarentur. quatenus commodoſius diuinis intereſſe poſſent officijs. et vt pro cōmuni populo attentius ⁊ diligentius orare curarēt. Similiter ⁊ alij principes in diuerſis locis fecerunt. ⁊ ex tunc eccleſiaſtici ab his operibus vacare ceperunt. ⁊ ſedule diuinis officijs inſiſtere viuentes de elemoſinis fidelium. Videntes autem ſancti patres ꝙ grandis cōflueret multitudo. ⁊ ꝙ ſine aliquo vtili labore ⁊ occupatiōe cohabitare nō poſſent nec debite peragere eccleſiaſticum officium. regulas varias ⁊ diuerſos viuendi modos inſtituerunt. et hoc fecit vnuſquiſqꝫ prout ſpiritusſanctus illi dabat. Nam beat⁹ Jeronimus diuinum officium ordinauit. Ambroſius cantū et ymnos ſuperaddidit. Pachomius. Baſilius. Auguſtin⁹. ⁊ alij regulas ediderunt. Maxima quoqꝫ tunc ſanctorum heremitarum ⁊ monachorum multitudo extitit Fuitqꝫ tunc vix aliqua differentia inter religioſos ⁊ clerum. quia nudum erat iſta ſolemnis profeſſio inſtituta que hodie in monaſterijs frequentatur Uerum ſucceſſu tempōris et caritate frigeſcente hec generalis ſanctitas valde cepit declinare ⁊ in deuotione decreſcere. ſingulis abeūtib⁹ poſt ꝯcupiſcētias ſuas. in tantū ꝙ cepit diuiſio apparere inter eccl'iaſticos. ita ꝙ quidaꝫ nominabant

ſe canonicos .quidam monachos. pretextu cuius magna ſup-
bia ⁊ auaricia in clero ſurrexit. De quibus Gregorius ſepe mē
tionem facit in dictis ſuis. ⁊ etiam alij doctores. Huic autē peſ
tifere abuſioni ſancti patres occurrere volētes ⁊ clerum ad pri
ſtinum ſtatum prouocare cupientes .regulam quādam cano-
nicorum in ꝯcilio Aquenſi tempore Lodovvici imperatoris
magno cum moderamine ex antiquorū dictis collegerūt. Pre
cipientes vt qui in monaſterijs viuere monachico more non
vellet huius regule inſtitutis omni ꝯſcientie ſecuritate ſe tra-
dere poſſent. Sed rurſum ab hac ſancta regula ita deſperabili-
ter eccleſiaſtici nūc defecerunt. vt vix aut nullo modo poſſibile
ſit ꝙ vnq̄ʒ reduci poſſint. Impleturq̄ʒ hodie illud propheticū
Et erit ſicut populus ſic ⁊ ſacerdos.

xij Uerum qui bone volūtatis ſunt illis malicia tempo-
ris obeſſe non poteſt. Faciant melius quod poſſunt ⁊ ſollicite
ambulent cum deo ⁊ ſalui erūt. qđ vt facilius poſſint .ſeptē ſol
licitudines (circa quas bona volūtas eſt) occupare ſe aduertēt

De habitibus ſpūalis hoīs xiij

Sollicitudo igitur prima bone volūtatis ad hoc tendere
debet vt exteriorem hominem debite componat. tam in lo
quendo q̄ʒ comedendo. bibendo. ambulando. cōuerſando ⁊c.
quatenus quicūq̄ʒ mores ipſius conſiderat edificetur ⁊ dicat.
Ille eſt diſciplinatus homo ⁊ vtilis eſt in officio eccleſiaſtico.
quia omnes in eo vident ſanctam vitam ⁊ honeſtam. Hec au
tem compoſitio morūʒ inter ſimplices ⁊ mundane vite homi-
nes maxime eſt neceſſaria. quia facilime ſcandaliſantur quan-
do vel parum clerici ad libertatem extrinſecam ſe declināt. Ecō
tra autem quando vident eos mature incedere ⁊ timorate ac
honeſte ꝯuerſari in omni caſtitate ⁊ ſobrietate. tūc maxime edi
ficantur ⁊ venerantur eos.

xiiij Sit igitur menſa frugalis de cibis ſimplicibus. nō
nimis delicatis. nec nimis groſſis. ſed medie temperatis. quia
hoc expedit multum tam ad ſanitatē q̄ʒ ad honeſtatem homis

xv Ieiunia ſic temperare ſtudeat vt nō laſciuiat. nec etiam
deficiaa in ſeruitio domini. Hoc namq̄ʒ temptator diabolꝰ om
nino nititur perſuadere. vt aut nimis homo repleat ventrem.
aut etiam indiſcrete abſtineat vt tandem inabilis ad deo ſerui
endum efficiatur. ſed medium ſemꝑ eſt tenēdum.

xvi. Sit habitus humilis. non nimis vilis. nec etiāʒ ni

mis precioſus. ſed mediocriter honeſtus. ſine omni curioſitate longus ꝛ amplus. ne forma corporis more ſecularium appareat foris. Poteſt aūt duplicem veſtitum ſeruus criſti habere. vnū ſcꝫ meliorem pro diebus feſtiuis. ꝛ alium deteriorē pro dieb⁹ feriatis. Color aūt ſit niger vel griſeus aut etiam blauius. ſed non ſanguineus aut ſubuiridis. vt nō dicatur ſibi quod dya/bolus improperauit cuidam. ſi plus poſſes plus faceres

xvij. Sint verba veſtra pauca rationabilia ꝛ vtilia. non vana. non ocioſa. non irriſoria. non detractoria. non ſcurri/lia. non maledica. non inuerecūda. non litigioſa. non clamo/roſa. ſed ſuauia religioſa ꝛ gratioſa. vt dicit Salomon Sapiens in verbis ſeipſum amabilē facit. gratia aūt ſtultoꝝ effundetur. Item verbum dulce multiplicat amicos. ſermo aūt durus ſuſcitat furorem Item Hyeronimus Beata eſt lingua que nō nouit niſi de diuinis ſermonē texere. Uerum nō hec ſic ſunt intelligenda. quaſi nunq̄ꝫ ſit licitum vti verbis iocundis ꝛ ſola/tioſis. quia ſm omnes morales. vir ſapiens ꝛ timoratus ꝓ lo/co ꝛ tempore poteſt ꝟtuoſe aliquādo rigorem remittere. ꝛ hoc maxime ad verba pertinet iocunda. in quibus hec debent om/nino vitari. vt ſcꝫ non ſint inhoneſta nociua aut detractoria. Et hec remiſſio debet fieri quādo omnia ſerioſa ſunt ꝓſoluta loco ꝛ tempore debito. ꝛ cum talibus perſonis que ex hoc non ſcandalizant. ꝛ tali intentiōe vt hac recreatione fortius valeat ad ſerioſa virtut̄ opera redire. Exemplū horum legitur de ſancto Johanne euangeliſta. ꝛ de ſancto Anthonio. quoꝝ hec ſententia eſt. ꝙ expedit aliquādo contemplationē intermittere ꝓpter infirmitatē nature. vt poſtea melius ad ſpiritualia viden/da animus redire valeat. ſicut arcus diſtentus fortius iaculuꝫ proijcit q̄ꝫ qui ſine intermiſſione tentus tenetur. Unde Auguſtinus dicit ſecūdo muſice. Uolo tandem vt tibi parcas. nam ſapientē decet interdum remittere mentis aciem rebus agēdis intentam

xviij Et ſicut ſupra dictum eſt de ieiunio. ſicet hic de hoc ſolatio virtuoſo dici poteſt. ꝙ dyabolus nititur ho/minē ducere ad duo extrema. ſcꝫ vt ſic feruenter bonis opibus inſiſtat. quatenus totaliter inutilis fiat. vel ꝙ ſine intermiſſione ludis ꝛ ſolacijs vacet. ꝛ alia bona opera negligat. Sed me/dium eſt tenendū. ꝛ hec regula optima eſt ꝛ vbiq̄ꝫ applicanda quia virtus in medio conſiſtit Iuxta illud Ne quid nimis. ne quid minus. medium tenuere beati. ꝛ teſte beato Bernhardo

Львів. Бібліотека АН УРСР
14.112

Diſcretio eſt auriga virtutū. ſine qua virtutes ſunt vicia xix
Ollicitudo ſecūda bone voluntatis ad hoc tendere debet
vt etiam interiorem hominē reformare ſtudeat. vt ſcꝫ ve-
lit que deus vult eum velle. ſciat que vult eum deus ſcire. ⁊ reco
gitet ſiue memoretur que vult eum deus cogitare. Et hic eſt ma
ior labor. neqꝫ vnius diei. ſed qui nunq̄ꝫ incipit nunq̄ꝫ ad effec
tum perueniet. Igiť inuocato diuino auxilio totaliter nos ꝑp
ter imminētem talem neceſſitatem ad hoc opus precingamus
Magni namqꝫ meriti eſt huic negocio inſudare. q̄ꝫuis nō pro
voto idipſum acquirať quod intenditur. Sciendum eſt igiť
ꝙ internus noſter homo triplici morbo eſt infectus. id eſt tria
ſemꝑ concupiſcit. que ſemꝑ deberet ſpernere. Et hic oritur om-
nis illa difficultas proficiēdi in ꝟtutibus. quam boni viri ſen
tiunt etiam vſqꝫ ad mortem. quidam magis. quidam vero mi
nus. Hoc eſt quod dicit beatus Paulus. Uideo aliam legem
in membris meis repugnātem legi mentis mee xx
Ecce bellum mirabile in homine. vnum cōtra vnum. lex dei
contra legem dyaboli. Lex dei dicit Contemne omne quod eſt
in mundo. ⁊ adhere preceptis domini creatoris tui. Cōtra. lex
dyaboli dicit. Nihil ſit tibi cure de inuiſibilibꝰ. ſed ſtude delici
as corporis tui habere. ⁊ honorem huius mundi ⁊ diuitias ad
omnē copiam. Item lex dei dicit. Caue ne audias eam. ſed mi-
hi obtempera. quia omne quod eſt in mundo vanū eſt. nec mū
dus te iuuare poterit nec ſeipſum. Contra. lex dyaboli dicit Ne
permittas te decipi. q2 omnia grauia ſunt. Ego autē habeo tria
que ſunt tibi valde vtilia ⁊ delectabilia. ſcꝫ omnia cōcupiſcibi-
lia carnis tue. ⁊ oculoꝝ tuoꝝ. ⁊ pompam huius ſeculi. exerce te
in iſtis ⁊ felix eris xxi. Ex hac triplici radice oritur omne
malum. ⁊ ideo ꝓ̄mus labor debet h̄ inchoari. vt hec triplex cōcu
piſcentia. carnis videlicet. oculoꝝ. et vanitatis quod eſt ſuper-
bia vite. non quidem radicitus extirpetur. quod eſt impoſſibi
le. ſed cōculcetur. ne herbam peccati germinet. ſicut videmus ꝙ
via que frequenter pedibus teritur non producit gramina q̄ꝫ
uis radicem intus habeat. ſed ſi non calcatur tunc ſtatim vire-
ſcit. Sic anima que ſemꝑ exercetur in via mandatoꝝ dei nō ꝓ
ducit mala opera. q̄ꝫuis inclinationē malam intus adhuc ha-
beat. ſed ſi tepeſcit ab opibus bonis tunc ꝯcupiſcentia mala que
intus dormiuit euigilat. ⁊ in opus prauū foras erumpit

xxij Igitur ſtudioſe precauendū eſt ſi homo ad internam pacem cupit peruenire. ꝙ elonget ſe ab omnibus occaſionibus que has cōcupiſcentias ſolent prouocare. ſicut boni religioſi faciunt qui per caſtitatem ⁊ ieiunia ⁊ diſciplinas ⁊ vigilias ac labores quotidianos mortificant ꝯcupiſcētias carnis ſue. ⁊ maxime fugiendo ocium ⁊ familiaritates. colloquia mulierū. et per paupertatē voluntariam mortificant cōcupiſcentias oculorum. per obedientiam ⁊ ſubiectionē mortificant appetitum ſuperbe inclinatiōis huius ſeculi. cui proxima eſt occaſio omniū peccatorꝝ. que dicitꝛ libertas ſecularis. que nullo iugo diſcipline vult ſubdi contra inſidias viciorꝝ. quod periculoſiſſimū eſt ſicut aperte apparet de milite inſano ⁊ fatuo. qui cum alium ꝑcutere non poteſt inſuꝑ nec ſibiipſi prouidere vult. vt armis ſe muniat contra hoſtium tela. Huic nihil reſtat niſi mors acerba ⁊ finis ſine honore. ſic omnis homo (qui in via dei vult ambulare ſm̄ ꝓpriam voluntatem. ⁊ non precauet ſibi ab occaſionibus peccatorꝝ) periclitabitur Et datur exemplū de dauid qui idcirco in adulteriū cecidit eo ꝙ oculos nō cuſtodiuit. ⁊ in numeratione populi ſimiliter grauiter deliquit. quia informari noluit Si in his tantus propheta ceciderit. quid nobis faciēdum eſt. niſi vt tota diligentia cuſtodiamꝰ corda ⁊ corpora noſtra. Similia multa de alijs leguntur Pax igitur cordis tunc acquiritur quādo mens gratia fortificata vicioſam inclinationem compeſcit. ne malum (quod cupit) perficere poſſit. Nō autem poteſt homo ex proprijs viribus ⁊ de communi gratia internum bellum penitus ſedare. vt nunq̄ malas inclinationes aut immiſſiones ſentiat. ſed poteſt intātum proficere ꝙ huiuſmodi leuiſſime vincat. Et datur exemplū de ꝑncipe aliquo mediocri. qui etſi non poteſt hoſtes ſuos expellere de patria ſua. poteſt tamē eos ligare captiuare aut humiliare intantū ꝙ nunq̄ ſine ſuo conſenſu aliquod dominiū aut tyrannidē in ea exerceāt Hinc dicit beatus Paulus. ꝙ non debeat peccatum regnare in mortali corpore noſtro. quaſi dicat. etſi non poteſtis facere vt non ſit. tamē facere poteſtis vt non regnet xxiij.

Ecce duplex remediū contra peccatum vnum Primū eſt vt ſe elōget homo bone volūtatis ab occaſionibꝰ peccatorꝝ Aliud remedium eſt. vt homo bone volūtatis continue ac feruide bonis ac virtuoſis operibus inſiſtat.

xxiiij Ollicitudo tercia bone volūtatis debet eſſe vt ex pre
dictis duobus. ſcꝫ ex debita cōpoſitione exterioꝝ mo
rum. ⁊ interno exercitio ſpiritualis deuotionis aliquam ſibi re
gulam viuēdi eliciat. iuxta ſui ſtatus ⁊ nature ꝯgruentiā. quā
regulam vniformiter obſeruet. ⁊ in ea vſqꝫ in finem laudabiliť
perſeueret Hoc namqꝫ eſt omniū ſanctoꝝ patrum ꝯſilium Cu
ius etiā exemplū in omnibꝰ (que ſub celo ſunt) videmus Om
nia namqꝫ habent naturam ⁊ modum ⁊ ꝯſuetudinem ⁊ ordi-
nem. ſicut patet in ſole luna ſtellis plantis beſtijs ⁊ in alijs (que
ſm naturam ſunt) vniuerſis qꝫ pulchre qꝫ ordinate qꝫ perſeue-
ranter ⁊ vniformiť cuncta procedūt ⁊ redeunt. currunt ⁊ recur
runt. creſcunt ⁊ decreſcūt. In ſolis aūt humanis moribus irre-
gularitas cernitur. ⁊ quia etiā nec ex natura nec ex induſtria ha
bet homo vt ſuos actus regulare meritorie poſſit. ſed ex gratia
dei. Ideo cōfidere ſibi nullatenus debet. neqꝫ ſibi aſſcribere ſi ali-
quid boni fecerit. debet tamē facere quod in ſe eſt. vt tota natura
et induſtria gratie cooperetur. ne vacua in ſe maneat. Igiť na-
tura per gratiam nobilitata initium eſt bone vite. Hanc cōmu
niter dicunt ſancti patres bonam voluntatē Voluntas namqꝫ
diciť totus homo propter imperium quod habet ſupra ceteras
vires. ⁊ ideo in ea ponitur totum pōdus meriti ⁊ demeriti Si
eñ homo conſentit bono meretur. ſi malo demeretur. Si bono
cooperetur amplius meretur. ſi malo amplius demeretur. Ex
quibus patet ꝙ homo bone voluntatis poteſt iugiter mereri qꝫ
diu eſt in ſtatu vite. Ratio eſt. quia poteſt aut actualiter bono
conſentire aut in bona occupatione ſe tenere. Hoc aūt fit quan
do regulariter viuendo omnia opera ſua ordinat ad gloriā dei.
ſic aut aliter dicendo. Jam volo dormire vel comedere vel hoc
vel aliud facere tali intentione. ſicut hoc merito verus criſtia-
nus facere debet. Et cupio in omnibus placere deo Exemplū
datur de bonis religioſis. de quibus firma ſentētia eſt. ꝙ ſine in
termiſſione merentur. quia ſemꝑ ſunt in obedientia aliqua. qꝫ-
uis non laborent vel orent continue. quia nec hoc regula preci-
pit. ſed quia ſe conformant intentioni regule. Igitur ſiue regu
la precipiat ſiue conſulat aut ad laborandum aut ad quieſcen-
dum ſemꝑ ſunt in obedientia. Quare tam in laborando qꝫ in
quieſcendo (dūmodo ſm inſtitutionē regule faciant) ſemꝑ me
rentur. quia vtrūqꝫ ad virtutē pertinet. ſm ꝙ hoc ſpūſſanctus
fieri inſpirauerit. Juxta hāc formā quilibet eccleſiaſticꝰ vir ſiue

paſtor fuerit prochialis eccleſie ſiue canonicus ſiue vicarius ec
cleſie colleg iate. aut alter qualiſcūqʒ abſtracte vite de patrimo/
nio viuēs poteſt ſibi ſtatuere legem ſanctorꝝ regulis conformē
et ſm illam vniformiť viuere. ſicut viuunt religioſi ſm reglās
ſuas iuxta conſiliū diſcreti viri in ſpiritualibꝰ experti. Hoc modo
cuncte religiōes inchoate fuerunt. Vñ dicit beatus Bernhar/
dus Qui vult bene viuere ſtudeat vnum diem bene inſtituere
Deinde adiungat ſcðm. deinde tercium. ꝛ ſic de ſingulis. donec
paulatim ad bonam ꝯſuetudinem veniat Bona aūt conſuetu
do fortitudinē ſubminiſtrabit. qua acquiſita efficiť homo na/
turaliter ꝟtuoſus. quia ꝯſuetudo eſt altera natura. Ita qꝺ pri/
mo fuit intolerabile per cōtinuationē efficieť ſuaue ꝛ quaſi na/
turale. dūmodo a ceptis non deſiſtat. Qui aūt varijs exercitijs
naturam ſuam diſtemperat nunc illud nūc aliud guſtando. nū
qꝫ erit homo ſolide ſanctitatis. ſed vagus ꝛ pfugus ſup terram
ſibi ꝛ alijs oneroſus. ꝛ vtilis nulli. Vñ dicit Helinādus ꝙ be/
ne viuere eſt vniformiter viuere xxv

Ollicitudo quarta bone volūtatis eſſe debet. vt poſtqꝫ eſt
diligēter informatꝰ. quid ſibi expediat ꝛ quid nō. ſtatim
illud (quod ſue nature ꝛ ſuo ſtatui ꝯueniens eſt) ad practicā po
nat ſicut ſapiens dicit. Quodcūqʒ poteſt manus tua inſtanter
operare. multi nāqʒ decepti ſunt hac temptatiōe dicētes. Quid
habes feſtinare. ſufficit tibi viuere ſicut ceteri viuunt. ꝓpicius
eſto tibi. Cōtra hanc tepeditatē oportet fortiter dimicare vnū/
quemqʒ qui in via dei vult ꝓficere. Qui aūt tepidus eſt ad cha
ritatis augmentū non ꝑueniet. ſed ſi quid habet hoc ipſum per
det. Unde diciť talibus per increpationē illud Naſonis Mi
litie ſpecies amor eſt. diſcedite ſegnes Ut aūt aliquid exēplaris
bone vite nouelli canonici habeāt Dictariū quoddā breue hic
annotamus. quod nihilominꝰ in alijs deuotis libris ꝛ auten/
ticis regulis plenius repitur. Proteſtamur qꝫ nullum preiu/
dicium per hoc velle nos afferre. alijs diuerſis viuendi mo/
dis pfectioribus quaſi ſecurum eſſet altioris vite inſtitutis qꝫ
regula ad hec minima deſcendere. ſed his qui adhuc inſtituēdi
ſunt. iſta qꝫuis exigua obeſſe non putamus

xxvi In primis igiť ſm ꝯſilium beati Auguſtini diliga/
tur dominus ſup omnia. ꝛ primus infra deum. ꝛ ad deum ꝛ ꝓp
ter deum. Et ex iſta dilectione ꝛ ꝓpter ꝯſeruandam ꝛ augmen/
tandā hanc dilectionē omnia alia exercitia fiant tam ſpiritua/

lia q̄ꝫ corporalia. Deī̄ inuocato diuino auxilio dicat hec aut
ſimilia verba in oratione. Domine qui me ex nihilo creaſti et
vſqꝫ in hanc horam perduxiſti. tibi gratias ago rogans vt om
nia preterita peccata mea deleas. ⁊ deinceps a peccatis me preſer
ues. vt reliquū tempus vite mee tibi poſſim plene dedicare
xxvij. Et quia teſte Auguſtino Initium bonoꝝ eſt con/
feſſio maloꝝ. ideo quilibet cupiens placere deo. ſtudeat diligē/
ter ad minus ſemel preteritā vitam diſcutere. ⁊ omnia integre
confiteri. de quibus eum cōſcientia remordet. quatenus ſecuri/
tate adepta animequior exiſtat. Quod ſi ex toto vna vice non
poſſit ſe plene recolligere. tunc paulatim poteſt hoc ſupplere ꝑ
tempus ſubſequēs donec ſerenitas oriatur in corde
xxviij Spe igit̃ concepta poteſt hāc profeſſionē facere in
oratiōe ſua Miſericordiſſime domine ſuſcipe me ad grām tuā
et a malis vniuerſis me preſerua. vt bonuꝫ ꝓpoſitum (quod de
diſti mihi) vſqꝫ in finem meritorie valeam perducere. Propo/
no namqꝫ hanc viuendi formam obſeruare. quātum infirmi/
tas mea mihi ꝑmittit. q̄tenus iuxta ꝯſiliū ſanctoꝝ patrū in ſta
tu gratie tue inueniar. ſiue dormiam ſiue vigilem. ſiue comedā
ſiue bibam. ſiue laborem ſiue quieſcam. ſiue aliud quodcunqꝫ
opus faciam. Ita tamē ꝙ ſi hunc viuendi modum in parte vł
in toto dimittam. non volo alicuius criminis eſſe reus apud
te. ſed libere facere ⁊ libere dimittere ꝓut placet. Si aūt vult ſe
voto obligare tunc poteſt ſic dicere. ꝓmitto tibi domine ꝙ ſic
et ſic volo tibi ſeruire per hunc annū vel duos vel tres aut om
nibus diebus vite mee. donec aliud melius inſpiceres ⁊c̃. ſed
hoc ego non conſulo ꝙ huiuſmodi votum leuiter emittat. niſi
cum magna deliberatione ⁊ preuia experiētia. quia q̄ꝫuis ſit ma
xime meritoriū. tamē in libertate iſtā qua cōmuniter eccleſiaſti
ci nunc viuunt exceptis religioſis. Uix eſt poſſibile ꝙ cōtinue
vnus modus viuēdi a quoqꝫ poſſit ſeruari. ſicut apud religio
ſos fieri ſolet. Uerum faciat vnuſquiſqꝫ iuxta grām ſibi deſuꝑ
datam. Quia qui parce ſeminat parce et metet. Conuertat ſe
etiam toto corde ad beatam ꝟginem mariam. ⁊ ad ꝓprium an/
gelum. ⁊ ad alios ſanctos. ad quos eum deuotio magis incli/
nat pro implorādo auxilio contra ſpirituales nequicias. quia
quādo antiquus hoſtis noſter percipit ꝙ aliq̄s vult ſibi a pec
catis cauere ⁊ ad deum ſe cōuertere. tunc fraudes multiplicat. ſꝫ
qui in domino ſperat cuncta ſuperet

xxix S Ollicitudo quinta quã habere debet homo bone vo/
luntatis iuxta ꝓpoſitum noſtrum. hoc eſt vt ſm apo
ſtolicam doctrinam per ſingulos dies exhibeat corpus ſuum
hoſtiam viuentem bene placentem. rationabile obſequiũ ſuum
vt ſicut ſeruiuit prius peccatis in immundiciã. ſic iam ſtudeat
ſeruire iuſticie in ſanctificationẽ Ad dei ergo gloriam taliter ſe
poteſt inſtituere. ꝙ ſic dormitum eat de ſero vt euigilare aſſueſ/
cat de mane hora tercia. ⁊ ſurgens aliquid boni meditetur. vide
licet de futuro iudicio. quo mõ tunc omnes euigilaturi ſumus
Deinde veſtiendo ſe poteſt aliquid boni legere. puta pſalmum
Quid mľtiplicati ſunt ⁊c. aut aliquod aliud quod placet. Et
ſi aliqua illuſione ſe meminit pollutum. percutiat pectus ſuũ
cum propoſito confitendi. aſpergendo ſe cum aqua benedicta.
et ſic ad oratoriũ vadat. ⁊ debitum ſuum ſoluat ſicut melius po
teſt xxx Solent cõmuniter deuoti eccleſiaſtici premittere
horas beate marie virginis horis canonicis. ſingula ſingulis
reddendo. pſoluas ergo matutinas de beata virgine. ſi aliquod
tempus habes. ⁊ ante pulſum matutinaꝝ de tempore poteſt ſe
ſpiritualiter occupare in bonis meditationibꝰ. ſcꝫ de paſſione
domini. qualem noctem agnus ille manſuetus pro nobis per/
tulit ⁊c. xxxi Cum aũt ad chorum pulſatur ſtatim exeat
venerabiliter cum omni grauitate ⁊ alacritate. ne cum vltimis
veniat xxxij Intrando eccleſiam ſe humiliet quãtum po
teſt. dicens cum publicano. Domine propicius eſt mihi pecca
tori. non em̃ ſum dignus accedere te. ⁊ ſic accedat reuerenter in
clinando ſe ad altare ⁊ crucifixum. ⁊ maxime ad venerabile ſa/
cramentũ. tandem ad ſtallum ſuum veniens cogitet quare ve/
nerit. ⁊ conſideret ꝙ ad nihil aliud q̃ꝫ in conſpectu ſanctoꝝ an/
geloꝝ pſallat domino deo ſuo. Et ergo fabulatiões omnino vi
tet ⁊ ſigna ludicra. totusqꝫ ſit intentus his que tunc cantantur
aut leguntur. Et memor eſſe debet ꝙ non ſolum debitor eſt ad
verba diſtincte pronũcianda vel audienda. ſed etiã tenetur fa/
cere debitam diligentiam ad intelligendum ⁊ aduertenduꝫ ea
que leguntur ⁊ cantantur in diuinis officijs xxxiij
Inſup ⁊ precauere debet ne diſtrahat᷑. ita ꝙ totum ꝓpoſituꝫ
ſuum ſit velle totalit᷑ ſe occupare in diuinis. ⁊ ſi tunc diſtractio
ſuperuenerit excuſatur. ⁊ q̃ꝫcito deprehẽdit ſe alienatũ. ſtatim re
currat totiens quotiẽs. Finitis matutinis grãs agat deo aſſcri/
bendo ipſi ſi quid benefecerit. ⁊ de negligẽtijs ſuis veniam petat

et ſi tempus patitur poteſt ad dominū redire pro neceſſitatibꝰ
ſuis. ſꝑ illud obſeruādo vt ſilentiū ſeruet donec miſſam celebra
uerit vel audierit. niſi forte loquēdo pauca verba pro neceſſita
te occurrēte aut vtilitate xxxiiij. Et deinde legat primā de
beata maria preparādo ſe ad primā diei in eccleſia pſoluēdam.
ſicut ſupra de matutinis. Si vo tunc capitulū tenetur. diligen
ter ſe obſeruet ne in vbis excedat. ſemꝑ inuocādo ſpiritū ſanctū
quia alꝰs citius ibi peccatur ꝙ aliquod bonū agatur. Si tamē
aperte cōtra deum ꝛ iuſticiā ꝛ fraternā caritatem ibi dicit. tunc
benigne pro ſuo intereſſe dicat ſibi talia non placere. dando rō
nem ſuauiter. ne alij ſcandalizētur xxxv Et eſt notandū ꝙ
dyabolus maxime nititur in capitulis furorē ſuſcitare. vt miſ-
ſas ſubſequētes impedire poſſit Quare ꝯgruū videtur ꝙ nego
cia cōtentioſa alio tempore tractent. ne deuotio celebrantiū im
pediatur. Poſt caplm ſi poteſt habere ꝯfeſſorem libenter ꝯfitea
tur xxxvi Deinde ad miſſam ſe preparet ſiue celebrandā ſi
ue audiendā ꝑut ſecum diſpoſituꝫ fuerit. ꝛ ſi celebraturꝰ eſt aut
cōmunicaturus tunc in quātum poteſt obliuiſcatur omniū pre
teritoꝝ. ꝛ ad deuotionē ſe ſummo ſtudio applicet vt dignum ē
quatenus tanti ſacramenti fructus deo ſibi propicio efficaciter
percipere mereatur. Sunt preterea diuerſoꝝ patrum ſcripta de
venerabili ſacramēto ꝛ miſſe celebratione. ꝛ quodcūqꝫ ſibi ma
gis conuenit hoc eligat xxxvij Ad terciam ſextam ꝛ nonā
deinde ſimilit̄ ſe preparet ſicut iam dcm̄ eſt de prima. Nec opus
eſt hic plura documenta apponere pro viris barbatis. q̄ ꝛ qua
lia pueris in ſcholis preponūtur. ne dominis venerabilibꝰ in
iuriam facere videamur. Sufficit meminiſſe illiꝰ Ambroſia-
ni. Hoc eſt pulchritudinē viuendi tenere ꝯuenictiam cuiuſqꝫ
ſexus perſone reddere Hic ordo geſtoꝝ optimus. Hic ornatꝰ
ad omnē actiōem accōmodus. ꝛ illius Auguſtini In omnibꝰ
motibus noſtris nil fiat quod cuiuſqꝫ offendat aſpectum. ſꝫ ꝙ
noſtram doceat ſanctitatē xxxvii Demum finitis diuinis
quādo prandēdi tempus aduenit cum omni ſobrietate ꝛ grati
tudine cibum ſumat. ſemꝑ benedicite premittēdo flexis genibꝰ
aut reuerēter ſtādo. elemoſynā aliquam corporalē (ſi facultas
affuerit) faciat. ſimilit̄ ꝛ ſpiritualē. ſcꝫ De profundis. cum colle
cta Fideliū deus ꝛc. ꝑ animabus in purgatorio detentis. Si-
militer pro afflictis ꝛ tribulatis aliquid poteſt breuiter mente
tractare. ꝑut dominus dederit ſibi

xxxix Modum in ꝯmedendo teneat. quem beatus Ber
nardus deſcribit. vt ſcꝫ tractim cibum ⁊ potuꝫ ſumat. ſingulos
morſellos bene maſticando. quia tūc dulcius ſapit. nutrit meli
us. ⁊ digeritur ſalubrius. Omnino memor ſit ſanctorū ange
lorum preſentiam adeſſe. in quorum conſpectu ſe reuerēter ha
bere debet xl. Faciat etiam ſibi aliquid legi de diuina ſcrip
tura. vt ſole fauce corporalem cibum ſumant. ⁊ mens ſuo fercu
lo nō fraudetur. Si vero lectorem non habet. tūc ponat librū
ante ſe. ⁊ q̄ꝫtum poteſt legat pro habenda memoria ſpiritualiū
xli. Conuiuia. ⁊ hoſpites. ⁊ nūdinas. ⁊ dedicationes. et
cōcurſus hominuꝫ ſtudeat euitare. quia teſte beato Jeronimo
ſunt quaſi quedaꝫ cathene voluptatis. ⁊ qui talia diligit chri
ſto diſplicet. Si auteꝫ hoſpites pauperes aut religioſos habu
erit. aut viros boni teſtimonij. qui eum a bono propoſito nō re
trahant. laudabile eſt xlij. Ter in qualibet ſeptimana ec
cleſie ieiunijs exceptis. a carnibus poteſt abſtinere. Sextis fe
rijs a lacticinijs ⁊ ouis abſtineat. niſi infirmitatis aut alia cau
ſa rationabilis obſiſtat xliij. Facto prandio gratias dicat
xliiij. Simul dolendo ſi in modo aut menſura exceſſit.
quia ſm̄ ſententiam beati Auguſtini. Raro poteſt debita men
ſura ſeruari. Ait enim. certo quotidie aduerſus manducandi
ꝯcupiſcentiam ⁊ bibendi. ⁊ quis eſt qui nō rapitur aliquantu
lum extra metas neceſſitatis. xlv. Deinde poteſt pro recre
atione quaſi ſpaciādo tranſire ſine magno motu. quia talis am
bulatio eſt ſana. Eccleſiaſtici em̄ viri qui volunt ſollicite ſuuꝫ
officium exercere. non habent tempus pro groſſis operibus fa
ciendis. ⁊ ergo debent ſe diligentius regere in dietis quotidia
nis. ne in diuino officio inabiles fiant. Poſt hec ſi nature mee
ꝯuenit poteſt parum quieſcere. ⁊ maxime in eſtate ne caput gra
uetur xlvi. Reliquum tempus vſqꝫ ad veſperas poteſt li
bere expendere ſicut placet. videlicet ſcribendo. legendo. carpen
tando. aut in ortulo aliqua plantando. ſiue cum familia collo
quendo de cura rei familiaris ⁊ neceſſarijs domꝰ. ſemper illud
obſeruando ne cor nimium elongetur a deo. quia al's difficul
ter redibit in priſtinam deuotionem Si autem ſentit ſe graua
tuꝫ. tunc poteſt honeſta colloquia ⁊ ſolacia admittere. ſicut ſu
pra dictum eſt. Cum autem veſpertinum tempus aduenerit.
tunc preparet ſe ſicut dictum eſt de alijs horis Similiter de cō
pletorijs. ſuo modo iuxta ritum ⁊ morem eccleſie ſue ⁊c̄.

xlvij. Deniqꝫ ſi cenandum eſt. procedat ſicut dictum eſt
de prandio xviij. Si vero ieiunium extiterit. tūc ſm̄ con
ſuetudinem poteſt aliquis parum guſtare. ſiue de ſpeciebus ſi
ne de torta cum potu competēti xlix. Semper tamen ob
ſeruandum eſt ꝙ cena frugalis eſt ⁊ ſobria. alioquin multa in
conuenientia ſentiet. Mirum eſt dicere quomodo nonnulli
de elemoſinis pauperum vētrem replent vltra q̄ꝫ digerere poſ
ſunt. Qꝫ ſi gratis huiuſmodi delicie darent̄ forte ſimplex ma
lum eſſet. ſcꝫ corporis debilitatio. Nunc autem anime grauta-
men accreſcit. pro eo ꝙ vix aliquis poteſt ſatiſfacere de elemoſi-
nis. etiam ſi tm̄ extremum victum ⁊ veſtitum de illa ſuſciperet
Quid ergo de iactura hac tam grādi tot epularum ⁊ deliciarū
De hoc autem ſunt horrēde ſentētie beati Jeronimi ⁊ Bernar
di. Uerum quilibet onus ſuū portabit. .l. Completo de
niqꝫ die quorūdam mos eſt ꝙ nihil poſt cenam loquātur. ſed
ad oratorium feſtinant pro operibus ſpiritualibus exercēdis
⁊ hoc videtur ſatis opus perfectum. nec illa perfectio omnibꝰ
data eſt. qui poteſt facere faciat. li. Si autem honeſte re-
creari voluerit cum familia ſua. hoc nō eſt incōueniens
lij. Quo facto anteq̄ꝫ lectum petat. diligēter ſe recolligat
quomodo diem illum expēderit. de negligentijs veniam petē
do. ⁊ ſi aliqua notabilia peccata (licet venialia) inueniat ſe cō-
miſiſſe. diligenter aſcribat ad diticaꝫ. ne obliuiſcatur vt in cra
ſtinū ea ꝯfiteatur. De bene autem geſtis gratias agat domino
deo. ſimul humiliter rogans eum vt futuram noctem ſibi ſalu
brem ⁊ in puritate ⁊ caſtitate. ac ſine om̄i demonum infeſtatiōe
trāſire ꝯcedat. quatenus iterum mane ſurgens denuo ip̄m cū
omnibus ſāctis laudare mereatur liij. Jacens etiam in le
cto aliquid boni ſtudeat cogitare. donec ſimul cum ſancta cogi-
tatione obdormiat liiij.

Ollicitudo ſexta timorati viri iuxta formulam illaꝫ eſſe
debet pro perſeuerātia in bono quod incepit. ſm̄ illud ſal-
uatoris. Qui perſeuerauerit vſqꝫ in finem hic ſaluus erit Un
de dicit beatus Gregorius. Incaſſum bonum agitur ſi ante vi
te terminum deſeratur. Quia fruſtra velociter currit. qui pri-
uſq̄ꝫ ad metam venerit deficit Uarijs nanqꝫ modis nititur an
tiquus hoſtis quem ſanctū virū in ſue ſanctitatis propoſito
fallaciter impedire. ne ſcꝫ aliquod bonuꝫ inchoet. ⁊ multo am
plius inchoata opera bona conſummet. ſciens ꝙ ſola perſeuerā

tia cõronam meretur lv. Hinc apud religioſos (qui in
ſchola virtutum quotidie verſantur) penaliter inhibentur om
nes prorſus occaſiones recidiuandi. ſcꝫ ꝙ non debent cum per
ſonis ſecularibus multum conuerſari. etiam ſub pretextu pie/
tatis ꝙ non debent egredi ſine notabili cauſa fores monaſterij
Inſuper ⁊ volũtarie magnas penas ſibi imponũt ſi hec que di
cta ſunt ⁊ alia transgrediantur ab eis. profeſſionem etiam ſolē/
nem faciunt in conſpectu eccleſie pro quadam confirmatione
omnium que in regula traduntur. quatenus vniuerſi ſciant
eos debitores que in ipſa regula ſcripta ſunt Ecce venerabilis
domine qꝫ ſuſpecti ſunt habendi qui contrarium facere immo
⁊ alios docere volunt. ſcilicet ꝙ obſeruantie regulares ſint mi/
nus perfecte. propterea quia neceſſarie cogunt ad bonum. non
eñ tales vident qꝫ prona ſit humana infirmitas ad malũ. eti/
poſt votum. Sancti namqꝫ patres multiplici experiētia edo
cti. huiuſmodi regulas ⁊ ſtatuta penalia ex inſtinctu ſpiritus
ſancti ediderũt. ne filij eorum deinceps occaſionem inuenirēt
aliquo modo redeundi ad vomitum. Unde dicit beatus Je
ronimus. Principium alicuiꝰ operis. (ſi nõ ſit bona ⁊ matu/
ra prouiſio) ſolet ſubſequi quoddam carnale. etiaꝫ dei templa
ſpiritus ſancti vaſa (niſi diligenti ſeruarentur cuſtodia) pro/
ſtibula fiunt lvi. Hec quia ita ſunt ſummopere timen/
dum ⁊ cauendum eſt a ſepedictis canonicis aut vicarijs. ne ab
initio ſuadente diabolo propter vite libertatem decipiantur.
Tāto enim plures occaſiones habet diabolus eos temptādo
quāto ſunt magis indifferentes ad omnia opera. etiam ſi tāto
periculo dimicāt cum eo boni religioſi. qui ſumma cuſtodia et
prouidentia ſe premuniũt. quid ergo putamus laboris habe/
bũt illi qui pene ſoli ſunt cum eo cõflicturi. Uerumtamen non
iſta dicimus quaſi ſoli religioſi ſecuri ſint et nõ alij. cum ſcrip/
tum ſit. Fidelis deus qui nõ permittit ſuos temptari vltra qꝫ
ſufferre poſſunt. Sed ad auiſanduꝫ de magnitudine periculi
quia reuera vt cetera taceamus. plurimos vidimus deiectos
aſtucia ſerpentis quos bonum nimium ſpectabiles reddebat.
Nec mirum. qui eñ (vt plerumqꝫ accidit de) via peccatorũ cõ
uertitur ad ſtatum penitentie. nec in ſchola virturũ exercet. nec
magiſtros ydoneos habeat. aut ſi habet nõ omnīo perfecte eos
audit. ⁊ quotidie tot ſcandala ⁊ exēpla mala āte oculos cernit
totqꝫ circũuolātes ſpiritales nequitias patitur. Quid inquā

mirum ſi talis faciliter relabitur in id quod deſeruit. Multa
igitur ſollicitudine opus eſt pro perſeuerantie dono. Quicū-
qꝫ igitur preſcriptam formulam aut aliam tenere voluerit. nō
putet id ſe ſuis viribus poſſe. quātūcūqꝫ etiam facilis appare-
at. ſed ad dominum iugiter clamat. vt det bonum initium. meli-
us mediū. ⁊ optimum finem. ⁊ ſi gratia arriſerit ſemper ſit pa-
uidus ne eam amittat lvij. Quia teſte Auguſtino. Ma
gnum eſt donum quando delectat bonū. Alioquin niſi diuina
miſericordia iugū alleuiauerit importabile eſſet. Unde Ori-
genes Anteq̄ꝫ ſermo dei audiatur nō eſt temptatio vel tribula-
tio. ſed vbi ſignū belli predicationis tuba oſtendit. tribulatio-
nū pugna inſurgit. Hoc aūt quare ſit dicit beatus Auguſtin⁹
Quia cum anima incipit ꝯfugere ad ihesum. ſtatim ꝯtra eam
iraſci ⁊ ſeuire incipit inimicus. At vbi anima que vitijs ſeruie
bat ad culmina vitutum ſe ꝯtulerit. perſecutionem patitur vi
tiorum. Hinc ſcriptum eſt. Fili accedēs ad ſeruitutem dei ſta
in iuſticia ⁊ timore. ⁊ prepara animam tuam ad temptatiōem
Uerūtamen iſte timor ⁊ labor nō ſine gaudio eſt. Sicut beat⁹
Jacobus dicit lviij. Omne gaudium exiſtimate fratres
cum in varias temptationes incideritis. Hic Jeronimus ait
Nullum puto in hac vita ſine temptatione viuere. cui forte ſi
vna tollitur. mox aliam ſecurius expectet. Hoc aūt debet eſſe cō
ſolatorium vniuerſis. qui temptationibus exercentur. qđ di
cit beatus Gregorius. Hoſtis noſter quātomagis nos ſibi re-
bellare ꝯſpicit. tanto amplius expugnare ꝯtendit. Eos enim
pulſare negligit. quos quieto iure ſe poſſidere ſentit. Et illud
Auguſtini. Nō eſt maior temptatio q̄ꝫ nulla temptatiōe pul-
ſari. Hinc dicit ſanctus Thomas notabile verbum. Multi
grauiter ceciderūt in aduerſis. ſed multo plures ⁊ multo gra-
uius ceciderūt in proſperis. eo ꝙ temptatio quādoqꝫ ſentitur
in aduerſitate. ſed raro in proſperitate. Uerbi gratia. Cum ali
quis increpatur affligitur in corpore. moleſtatur in rebus vel
amicis. ſentitur temptatio ſiue motus impatientie. indignati
onis vel odij. Cum vero diligitur. laudatur. honoratur. tunc
ſentitur extollentia ⁊ inordinata mentis delectatio. nec attēdit
miſer homo quantum ſibi placeat indebite qui alijs placere ſe
credit. Et q̄ꝫto minus ⁊ rarius ſentitur temptatio. tanto min⁹
⁊ rari⁹. etiam tanto difficilius temptatiōi reſiſtere poteſt. qua
re etiam homo facilius vincitur lx.

Ollicitudo ſeptima boni viri ⁊ precipue illius (qui in ſa
cris ordinib⁹ eſt ɔſtitutus) eſſe debet pro ſalute alioꝝ. vt
ſcȝ ſuo bono exemplo ⁊ exhortatiõe alios a peccatis trahat ⁊ ad
bonam vitam ducat. ⁊ precipue illos qui ſibi cõmiſſi ſunt. aut
quibus cõuiuit. Hoc nãqȝ eſt maxime meritoriũ ſimul ⁊ iuſtũ
Quia qui aliquãdo prauo exemplo aut forte negligẽtia ſua a
lijs fuit cauſa damnatiõis. Jam ſtudere vtiqȝ debet vt aliquos
rapiat de faucibus inimici. ⁊ ad ouile criſti pducat. De hoc ſic
dicit Auguſtinus. Non tm̃ curemus habere bonam ɔſcientiã.
ſed etiã bonã famam quãtum in nobis eſt ꝓpter exemplũ alioꝝ
Jtem Gregori⁹ Qui in occulto bene viuit. ſed alieno ꝓfectui
minime proficit carbo eſt. Qui vero in imitatiõe ſanctitatꝭ po
ſitus lumen rectitudinis in ſe multis demõſtrat lampas eſt. qꝛ
et ſibi ardet ⁊ alijs lucet. hec aũt emendatio nõ ſecure fit niſi pre
uia orõne. ⁊ cum omni cõpaſſione. ⁊ in mãſuetudine. Juxta il
lud pſalmiſte. Corripiet me iuſtus in miſericordia ⁊ increpa-
bit me. Jtem quoniã ſuperueniet manſuetudo ⁊ corripiemur.
Correctio tamẽ prelatoꝝ requirit alium modum nõnunqȝ ꝓp
ter circũſtantias occurrẽtes. ſed ſimplex clericus aut preſbiter
nihil debet vltra facere qȝ apoſtolus dicit. vt ſcȝ procedat in ſpi
ritu lenitatis. ſeipm̃ ɔſiderando humiliter. ne in ſupbiam ele-
uetur ⁊ currat. poteſt aũt ſic aut aliter dicere Miror ſatis de me
ipſo ꝙ non amplius ſtudeo emendare vitam meã. cum quoti-
die video mortem appropinquare. ⁊ neſcio quãdo reſpõſurus
ſum tremendo iudici de ſingulis que feci aut cogitaui. Hec ⁊ ſi
milia ſolent prouocare nõnullos ad compunctionẽ Qꝫ ſi nul
lum compũctionis ſignum oſtendunt. tunc ſi pie vult eos am
monere poteſt ſic aut ſimiliter dicere. Bone amice ſi velletis li-
benter dicerem vobis aliqua que in corde meo diu portaui Et
tunc proponat ſibi benigne in quibus eſt defectuoſus. quia ali-
ter non recipiet. ſi iracundus ⁊ indignabũdus emendator ap-
paruerit. Verum quia ſunt quidam qui huiuſmodi preludia
nõ poſſunt ſufferre. ſed magis rotundo modo volunt alloqui
ſed neſcio ſi in ſpiritualib⁹ deſeruiat. ſcio ꝙ taliter ſolent loqui
Ego ſum ſimplex ⁊ planus. nõ poſſum me ita ſapientẽ habere.
Sed conſideret vir ſenſatus qȝ ſint proni ad iram ſi defectus
coꝝ modo ꝓferantur. Dicunt quidam ſe libẽter recepturos in
formatione. ⁊ idipſum petunt. ſed cum res ad effectum venerit
inflammãtur. iraſcũtur. ⁊ nõnunqȝ peiores fiunt qȝ ante fuerũt

Modeſtia igit̃ eſt in talibus magis congrua. q̃uis aliter quidam putant ꝓcedendū. Uerum quomodocūq; ꝓcedatur dum frater emendetur ſatis eſt. Unde dixit quidam venerabilis pater in heremo Sicut demon non expellit demonē. ſic vir paſſionatus non curat paſſionatū. De hac aūt materia ſunt multa dicta ſanctoꝝ patrum. que hoc vnanimiter cōcludunt. q̄ fraterna correctio ſecure fieri non poteſt. niſi multa diſcretione ſit ſalita. ⁊ ſicut nemo leuiter ꝓrumpere debet in ꝓpriam laudem. ſic nec in alioꝝ correctionē. Quia alios recte increpare ⁊ ſe digne laudare difficillimū eſt apud imperfectos

Explicit formula viuendi canonicoꝝ

Ec preſcripta formula viuendi canonicoꝝ edita eſt a quodā religioſo ordinis Carthuſienſis vtiq; magne ſcientie ⁊ deuotionis viro. vt ex hoc eius patet opuſculo. Et quoniā in pleriſq; tam cathedralib⁹ q̄ȝ collegiatis eccleſijs poſt traditam eccleſijs a maioribus noſtris ſaluberrimā canonicoꝝ ſecularium regulam ab eccleſijs receptam ⁊ ad temp⁹ obſeruatā. tot ⁊ tante diſſolutiones abuſiones ⁊ corruptele ſucceſſu temporis ſuccreuerūt. q̄ ab ipſis eiuſdem regule obſeruātia fere penitus eſt ſuffocata. ꝓpter quod modernus ſeculariū canonicoꝝ ſtatus eſt animaꝝ periculis plenus. ⁊ a ſtatu gratie plurimū elongatus. Ideo valde ꝯſultum eſſe videtur vnicuiq; ſeculari canonico deſideranti in ea vocatione (qua vocatus eſt hoc eſt in illa eccleſia in qua p̄bendatus eſt) ꝑmanere et animā ſuam ſaluam facere. vt ſupradictā viuendi formulā diligenter attendat. ac iuxta poſſibilitatē ſuam ad practicam ponat ⁊ obſeruet Eſt em̄ debito ſeculariū canonicoꝝ ſtatui (ꝓut preſentis patitur qualitas temporis) optime ꝯueniens. Porro etiam ceteri ſeculares clerici ⁊ precipue vicarij alijq; preſbiteri ⁊ in ſacris conſtituti iſtam regulam vel formulā animaduertant. Nam et ipſi in ea modum viuendi ſibi valde congruum deſcriptum habent

II
Ст. 14.111
II
Ст. 14.112
II
Ст. 14.113
V.

II сидор
Ст. 14.111
II
Ст. 14.112
II
Ст. 14.113